

Regulators' Alliance for Progressing
Infrastructure Development

Ionawr 2022

Penderfyniad terfynol gât un safonol ar gyfer Traphont Ddŵr Efyrynwy

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	2
2.	Crynodeb o'r datrysiad	3
3.	Crynodeb o'r sylwadau	5
3.1	Sylwadau a dderbyniwyd	5
3.2	Ein Hymateb	7
4.	Crynodeb o asesiad y datrysiad	10
4.1	Dilyniant datrysiad a chyllid i gât dau	10
4.2	Tystiolaeth o wariant effeithlon	10
4.3	Ansawdd y cyflwyniad	11
5.	Newidiadau arfaethedig i drefniadau partneriaid	14
6.	Camau gweithredu ac argymhellion	15
7.	Gweithgareddau gât dau	16
8.	Cymhellion ar gyfer gât dau	17
	Atodiad: Camau gweithredu ac argymhellion	18

1. Cyflwyniad

Diben y cyhoeddiad hwn yw nodi ein penderfyniad terfynol mewn perthynas â datrysiad adnoddau dŵr rhanbarthol strategol Traphont Ddŵr Efyrrwy a gyflwynwyd ar gyfer asesiad gât un safonol gan noddwyr y datrysiad United Utilities¹. Mae'r datrysiad yn cynnwys dau opsiwn i gynnal cyflenwad i gwsmeriaid tra bod Llyn Efyrrwy yn cefnogi trosglwyddiad Afon Hafren i Afon Tafwys. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am gefndir a chyd-destun Traphont Ddŵr Efyrrwy United Utilities yn nogfen cyhoeddi ffynonellau Traphont Ddŵr Efyrrwy ar wefan United Utilities².

Dylid darllen y cyhoeddiad hwn ar y cyd â'r llythyr penderfyniad terfynol a roddwyd i noddwr y datrysiad. Cyhoeddwyd y ddogfen hon a'r llythyr penderfyniad terfynol ar ein gwefan heddiw.

Goruchwylir y broses asesu gan RAPID, gyda mewnbwn gan y partneriaid sy'n rheoleiddwyr Ofwat, Asiantaeth yr Amgylchedd a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed. Mae Asiantaeth yr Amgylchedd ynghyd â Natural England a, pan fo datrysiad yn effeithio ar Gymru, Cyfoeth Naturiol Cymru, wedi adolygu adrannau amgylcheddol y cyflwyniadau, ac maent wedi rhoi adborth i RAPID. Rhoddodd y Cyngor Defnyddwyr Dŵr fewnbwn i'r asesiad ynglŷn ag ymgysylltu â chwsmeriaid.

Cafodd noddwyr y datrysiad a phartïon eraill â diddordeb gyfle i ymateb i'r penderfyniad drafft yn ystod y cyfnod cyflwyno sylwadau, a ddilynodd gyhoeddiad penderfyniadau drafft ar 14 Medi 2021. Rydym wedi ystyried yr holl sylwadau perthnasol wrth wneud ein penderfyniad terfynol.

Hoffem ddiolch i United Utilities am y lefel yr ymgysylltu, cydweithredu ac arloesi y mae wedi'i ddangos yn ystod y cam hwn yn y broses gatiâu.

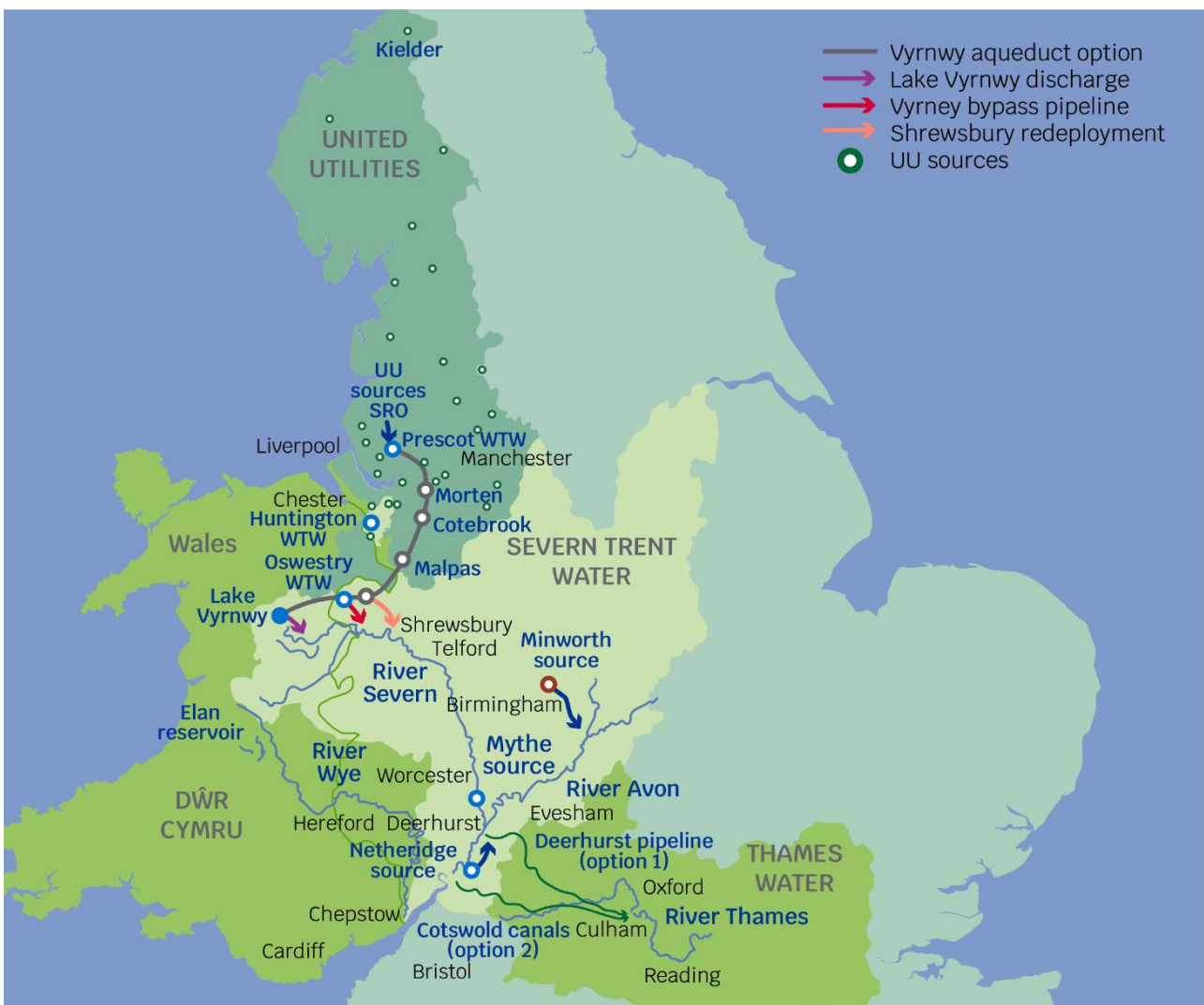
¹ Cyfeiriwyd ato ym mhenderfyniad terfynol PR19 fel "Traphont Ddŵr Efyrrwy"

² https://www.unitedutilities.com/globalassets/z_corporate-site/about-us-pdfs/vyrnwy-aqueduct-sros/va0002---preliminary-feasibility-assessment.pdf

2. Crynodeb o'r datrysiad

Diben datrysiad Traphont Ddŵr Efyrrwy yw cynnal cyflenwadau i gwsmeriaid a gyflenwir yn uniongyrchol o'r draphont ddŵr, pe bai United Utilities yn stopio neu'n lleihau tynnu dŵr o Lyn Efyrrwy i hwyluso trosglwyddo dŵr crai. Ar gyfer cyfeintiau trosglwyddo sy'n fwy na 50 Ml/d mae angen gwaith galluogi ar Draphont Ddŵr Efyrrwy, sy'n ffurfio cwmplas datrysiad Traphont Ddŵr Efyrrwy. Diben y Datrysiad hwn yw cefnogi datrysiad Trosglwyddiad Hafren Tafwys. Eir i'r afael â gwrthbwysu cyfaint trosglwyddo a ryddheir o Lyn Efyrrwy trwy ddatrysiad Ffynonellau United Utilities.

Ffigur 1 Sgematig datrysiad Traphont Ddŵr Efyrrwy

Mae United Utilities wedi dewis 2 opsiwn a fydd yn galluogi cyfeintiau trosglwyddo dros 50 Ml/d a hyd at 180 Ml/d. Y rhain yw:

- Opsiwn A - Norton i WTW Croesoswallt
- Opsiwn B - Huntington i Cotebrook

Mae Opsiwn A yn gofyn am bwmpio dŵr wedi'i drin i fyny Traphont Ddŵr Efyrynwy i WTW Croesoswallt (yn erbyn y llif arferol), trwy lwybr osgoi newydd i mewn i opsiwn cymysgu newydd (sy'n cymysgu'r dŵr wedi'i drin a'r dŵr crai o Lyn Efyrynwy) i'w drin trwy WTW Croesoswallt, cyn llifo'n ôl gyda chymorth disgyrchiant i lawr y llinellau sy'n weddill o'r draphont ddŵr i gyflenwi cwsmeriaid.

Mae gan Opsiwn A bedwar is-opsiwn ar gyfer gwahanol gyfeintiau trosglwyddo dŵr, gan fod angen gwaith galluogi ychwanegol yn raddol i gynyddu cyfeintiau o 51 MI/d i 75 MI/d, 76 MI/d i 135 MI/d, 136 MI/d i 150 MI/d ac yn olaf hyd at 180 MI/d.

Mae Opsiwn B yn cynnwys gorsaf bwmpio a phiblinell newydd o Huntington sy'n cysylltu â Cotebrook, sy'n rhan o Draphont Ddŵr Efyrynwy. Yna bydd dŵr yn cael ei fwydo â disgyrchiant o Cotebrook i fwydo cwsmeriaid oddi ar Draphont Ddŵr Efyrynwy. Y trosglwyddiad uchaf a ganiateir o dan lif disgyrchiant gyda'r opsiwn hwn yw 75 MI/d, er y gallai fod yn bosibl cynyddu hyn i 180 MI/d trwy bwmpio ychwanegol i WTW Croesoswallt. Datblygwyd yr opsiynau i gynnal llif cynhyrchu lleiaf yn WTW Croesoswallt o 110 MI/d, i fodloni manylebau dylunio ac i gynnal ansawdd dŵr.

3. Crynodeb o'r sylwadau

3.1 Sylwadau a dderbyniwyd

Rydym wedi derbyn y sylwadau canlynol sy'n berthnasol i Draphont Ddŵr Efyrrwy.

Tabl 1 Crynodeb o'r sylwadau

Sylw gan	Crynodeb o'r sylw
<p>GARD</p>	<p>Tryloywder amcangyfrifon cost Mae GARD yn dyfynnu pryderon ynghylch diffyg tryloywder mewn amcangyfrifon costau datrysiadau yn gyffredinol, gan ofyn am fanylion pellach i'r lefel a gynhwyswyd yn adroddiad gât un cronfa ddŵr Fens.</p> <p>Allbwn y gellir ei ddefnyddio a data llif stocastig Mae GARD hefyd yn poeni am ddiffyg tryloywder mewn asesiadau allbwn y gellir eu defnyddio (DO), gan awgrymu y dylid sicrhau bod y dystiolaeth ar gael i graffu ar dybiaethau, data ac allbynnau'r modelu.</p> <p>Mae gan GARD bryderon ynglŷn â dibynadwyedd data llif afon stocastig, megis: data tywydd anghywir ar gyfer dalgylchoedd lle mae dŵr daear yn bennaf; y cyfnod sylfaen tywydd stocastig nad yw'n cynnwys unrhyw sychder hir; y cyfnod sylfaen ac eithrio'r tywydd ers 1997; a'r gwahaniaeth daearegol mewn dalgylchoedd nad ydynt yn cael eu hadlewyrchu yn llifoedd a gynhrychir gan Afon Tafwys ac Afon Hafren.</p> <p>Costio carbon Mae GARD yn honni bod adroddiadau gât un yn wael ar bwnc costio carbon opsiynau strategol a bod ganddo ddiffygion yn y data a gyflwynir.</p> <p>Datrysiadau ategol Ystyriodd hi'n ddiangen ac yn ddryslyd cael adroddiadau ar wahân ar gyfer Trosglwyddiad Afon Hafren i Afon Tafwys (STT) a'i datrysiadau ategol, sy'n golygu nad oes darlun clir o allbynnau cyffredinol y gellir eu defnyddio a chostau'r datrysiadau a'r is-opsiynau ac awgrymodd gyfuno'r rhain yn un datrysiad.</p> <p>Awgrymodd y dylid ystyried cam cyntaf gwell ar gyfer cefnogaeth cyflenwi adnoddau dŵr, trwy gyfuno'r trosglwyddiad heb gymorth (cam 1) â Mythe (cam 2) a dod â rheoliad Efyrrwy (cam 3) i lefel sy'n gofyn am y ffynhonnell datblygu leiaf posibl newydd ar gyfer United Utilities. Gellid gweithredu hyn yn gyflym a byddai'n 'prynu</p>

	<p>amser' tra gellir arsylwi ar yr angen gwirioneddol yn y dyfodol ac effeithiau newid yn yr hinsawdd, a hwyluso rhyddhad cynnar o ordynnu nant sialc.</p> <p>Mae GARD hefyd yn siomedig nad oes gan adroddiad gât un dablau o'r costau a'r allbynnau y gellir eu defnyddio ar gyfer pob cam o'r datblygiad a ddangosir yn Nhabl 2-2 y ddogfen cyflwyniad STT ac ar gyfer cyfanswm y gost a'r allbwn y gellir ei ddefnyddio ar ôl i bob cam gael ei gomisiynu. Mae GARD yn cynnig bod RAPID yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r cwmnïau dŵr ddarparu'r wybodaeth hon mewn pryd i'w chynnwys yn adroddiadau argymhellion RAPID ar gyfer Ofwat ac ar gyfer ei hadolygu gan randdeiliaid yn y 'cyfnod sylwadau'.</p> <p>Budd adnoddau dŵr</p> <p>Anghytuno y dylid cyfyngu ar ollyngiadau Llyn Efyrynwy (ac felly cyfyngiadau gweithredol gweithiau galluogi Traphont Ddŵr Efyrynwy a gynlluniwyd) i 180 Ml/d, gan fod hyn yn tybio bod y gronfa ddŵr yn cael ei gweithredu fel cyflenwad uniongyrchol parhaus. Mae GARD yn nodi, gan fod angen rhyddhau dŵr am ran o'r flwyddyn yn unig, hyd yn oed mewn cyfnod o sychder difrifol, mae gan gronfa Efyrynwy y gallu storio i gefnogi rhyddhau dŵr llawer mwy na 180 Ml/d. Mae GARD yn gofyn i RAPID argymhell bod gollyngiadau o hyd at 400 Ml/d yn cael eu hystyried y gât dau.</p> <p>Anghytunodd â chyfyngiadau o 75 Ml/d o ollyngiadau uniongyrchol i Afon Efyrynwy (a fyddai hefyd yn effeithio ar is-opsiynau capasiti Traphont Ddŵr Efyrynwy), a osodwyd oherwydd yr effaith ar amrediad eogiaid ac eogiaid ifanc. Mae GARD wedi darparu ei ddadansoddiad llif ei hun i gefnogi ei gais y dylid ystyried rhyddhau dŵr hyd at 400 Ml/d yn uniongyrchol i mewn i Afon Efyrynwy.</p>
<p>United Utilities</p>	<p>Cefnogodd y penderfyniad drafft a chroesawu'r camau a ddarparwyd ar gyfer gât dau ond codwyd y pwyntiau penodol isod:</p> <p>Costau</p> <p>Darparodd gostau terfynol diwygiedig gât un, a oedd £69,705 yn is na'r costau a gyflwynwyd ganddo'n flaenorol, yn bennaf oherwydd costau rheoleiddiwr amgylcheddol is na'r disgwyl.</p> <p>Gofynnwyd am fynediad at danwariant gât un fel mesur wrth gefn, gan nodi pe na bai'n cael ei ddefnyddio, byddai'n dychwelyd y cronfeydd hyn i gwsmeriaid.</p> <p>Camau Gweithredu ac Argymhellion</p> <p>Nodwyd bod ei asesiad cychwynol yn dangos bod SRO Traphont Ddŵr Efyrynwy "ychydig yn llai addas ar gyfer DPC", oherwydd mae'r</p>

	gwaith yn debygol o gynnwys addasu i asedau presennol UU ac integreiddiad â gweithrediad effeithiol system gyflenwi UU.
--	---

3.2 Ein Hymateb

Rydym wedi ystyried y sylwadau yn ein penderfyniadau terfynol ac wedi nodi isod ein hymateb i'r pwyntiau a'r materion allweddol a godwyd.

3.2.1 Tryloywder mewn amcangyfrifon cost

Nid ydym yn teimlo bod gwybodaeth am gostau datrysiad yn berthnasol i benderfyniadau gât un. Mae gât un yn bwynt gwirio a dyma'r cyfle cyntaf i wirio'r cynnydd a wnaed gan berchnogion datrysiadau ar ymchwiliadau a datblygu datrysiadau yn y broses gatiâu. Yn gât un, roedd disgwyl i'r holl ddatrysiadau symud i gât dau a pharhau i dderbyn cyllid wedi'i glustnodi oni bai bod rheswm clir pam na ddylent.

Bydd costau datrysiadau yn cael eu hystyried ymhellach o gât dau ymlaen ac mewn cynlluniau rhanbarthol a chynlluniau rheoli adnoddau dŵr. Byddwn yn rhoi arweiniad i gwmnïau ar gyflwyno a chyhoeddi costau datrysiadau yn eu cyflwyniadau gât dau.

3.2.2 Asesiad Allbwn y gellir ei Ddefnyddio (DO) a data llif stocastig

Rydym o'r farn bod y gwaith a gwblhawyd ar yr asesiad DO yn ddigonol ar gyfer gât un. Bydd y cwmnïau dŵr yn parhau i ddatblygu'r datrysiadau a'r dystiolaeth o'u cwmpas. Darperir canllawiau ar ein disgwyliadau ar gyfer archwiliad manylach o allbwn y gellir ei ddefnyddio wrth gât dau. Mae'r defnydd o ddata llif stocastig yn adlewyrchu'r gofyniad i brofi sychder sy'n fwy na'r rhai a welwyd yn y cofnod hanesyddol, megis digwyddiadau sychder gyda chyfnodau dychwelyd 1:500 mlynedd. Disgwylir i gynhyrchiad datrysiadau o ddata llif stocastig ddilyn Canllawiau Atodol Canllawiau Cynllunio Adnoddau Dŵr: Cynllunio i allu gwrthsefyll sychder 1 mewn 500 (Lloegr), a Chanllawiau Atodol: Stocasteg. Byddwn yn trosglwyddo'r pwyntiau penodol a godwyd i berchnogion datrysiadau i'w hystyried wrth iddynt ddatblygu eu hasesiadau allbwn y gellir ei ddefnyddio ymhellach. Byddwn yn trosglwyddo'r pwyntiau penodol a godwyd i berchnogion datrysiadau i'w hystyried wrth iddynt ddatblygu eu hasesiadau allbwn y gellir ei ddefnyddio ymhellach.

3.2.3 Costio carbon

Roedd asesiad gât un o gyflwyniadau datrysiadau yn ystyried y ffaith y byddai asesiadau o oblygiadau carbon y datrysiad yn anochel yn cynnwys cryn dipyn o ansicrwydd o gofio cam datblygu'r datrysiad. Rydym o'r farn bod lefel y wybodaeth a gyflwynwyd ar garbon yn ddigonol ar gyfer gât un. Dylai datblygiad datrysiad i gât dau ddilyn y Canllawiau Cynllunio Adnoddau Dŵr ar gyfer adran 8.3.2 WRMP24 sy'n nodi disgwyliadau ar gyfer rhoi cyfrif am a lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Dylai'r cynllun ystyried; adeiladu dim, adeiladu llai, adeiladu clyfar ac adeiladu'n effeithlon trwy gydol datblygiad y datrysiad, gan wrthbwysu fel

dewis olaf yn unig. Disgwyliwn i'r holl liniaru uniongyrchol gael eu cynnwys yng nghostau'r datrysiad. Dylai'r datrysiad hefyd gael ei ystyried gan y cwmni dŵr o fewn ei gynlluniau carbon ehangach.

Byddwn yn ei gwneud hi'n ofynnol i unrhyw atodiadau asesiad carbon gael eu cyhoeddi ochr yn ochr â'r cyflwyniad wrth gât dau.

3.2.4 Datrysiadau ategol

Rydym wedi penderfynu y dylid parhau i ddatblygu Traphont Ddŵr Efyrynwy a datrysiadau ategol ar wahân i STT. Wrth i'r broses gatiâu ddatblygu, gall y datrysiadau ategol hyn hefyd roi buddion gwytnwch i'w rhanbarthau eu hunain, i ddatrysiadau eraill neu i ranbarthau eraill y tu hwnt i'r rheini a wasanaethir gan STT. Gallai cysylltu datblygiad datrysiadau ategol, a'u gallu i symud ymlaen trwy'r Broses Gatiâu, i STT yn unig, rwystro ymchwiliadau i'r cyfluniadau amgen hyn a'u buddion.

Rydym o'r farn y dylid penderfynu ar gyflwyno datrysiadau ategol STT yn raddol gan asesiadau defnydd y datrysiadau o dan senarios sychder eithafol, newid yn yr hinsawdd a'r galw yn y dyfodol. Bydd RAPID yn nodi disgwyliadau ar gyfer asesiadau defnydd manwl yn ei ganllaw gât dau, ac mae wedi cynnwys camau gweithredu ac argymhellion penodol mewn perthynas â'r rhain. Mae hyn yn cynnwys ymgorffori cost a budd adnoddau dŵr datrysiadau ategol, gan gynnwys datrysiad Traphont Ddŵr Efyrynwy, mewn penderfyniadau cyfnodedd.

3.2.5 Budd adnoddau dŵr

Aseswyd bod cyfrifiad budd adnoddau dŵr y datrysiad yn ddigonol ar gyfer gât un. Bydd y cwmnïau dŵr yn parhau i ddatblygu'r modelu adnoddau dŵr a'r asesiadau enillion a thystiolaeth yn ymwneud â hwy; gan ystyried senarios sychder, newid yn yr hinsawdd, amgylcheddol a galw. Byddwn yn darparu canllaw ar gyfer ymchwiliadau manwl pellach i fudd adnoddau dŵr wrth gât dau.

Mewn ymateb i sylw GARD y dylid ystyried rhyddhau o Efyrynwy sy'n fwy na 180 MI/d a fyddai hefyd yn dylanwadu ar yr ystod o gapasiti a brofwyd yn y datrysiad Traphont Ddŵr Efyrynwy hwn, datblygwyd galluoedd yr opsiynau a ystyriwyd yn y broses RAPID gan berchnogion datrysiadau gan ystyried dichonoldeb, asesiadau amgylcheddol ac argaeledd dŵr o dan derfynau trwydded tynnu dŵr, yn er mwyn symud ymlaen i ddarparu cynlluniau rheoli adnoddau dŵr yn WRMP19. Disgwyliwn y byddai unrhyw opsiynau capasiti mwy yn cael eu nodi a'u hasesu trwy'r broses gynllunio ranbarthol a chwmni yn WRMP24 a bod diweddariad ar gapasiti opsiynau yn cael ei ddarparu wrth gât dau.

Mae'r cyfyngiadau rhyddhau 75MI/d i Afon Efyrynwy wedi'u gosod gan berchnogion y datrysiadau, yn seiliedig ar eu hymchwiliadau hyd yma, ac mae angen gwneud gwaith pellach i asesu'r effeithiau mewn cyfuniad o ryddhau STT, rhyddhau iawndal cronfa ddŵr a rhyddhau ar gyfer rheoleiddio Afon Hafren ar Afon Efyrynwy.

3.2.6 Camau gweithredu ac argymhellion gât un

Rydym yn cytuno y dylid ymchwilio ymhellach i addasrwydd DPC wrth i'r datrysiad fynd yn ei flaen a datblygu trwy gât dau.

3.2.7 Defnyddio tanwariant gât un wrth gât dau

Cododd rhai perchnogion datrysiadau bryderon yn eu sylwadau ynghylch a fyddai lwfansau gât dau yn ddigonol ar gyfer cwblhau gweithgareddau gât dau ac awgrymu y dylid cario tanwariant gât un ymlaen i gât dau. Roedd y dyraniadau canrannol i bob gât yn ein Penderfyniad Terfynol yn PR19 yn annatod amhenodol ac roeddent yn seiliedig ar ein dealltwriaeth o broffil tebygol y gweithgareddau i'w cyflawni wrth ddatblygu datblygiad ac ymchwiliad i ddatrysiadau gan ystyried cynigion cwmnïau yn hyn o beth. Bellach mae gennym well dealltwriaeth o'r gweithgareddau sydd i'w cynnal wrth gât dau ac rydym o'r farn y bydd yn fuddiol caniatáu i lwfans cyllido na chafodd ei ddefnyddio wrth gât un fod ar gael i berchnogion datrysiadau ar gyfer cynnal gweithgareddau gât dau.

Felly rydym wedi penderfynu uno lwfansau gât un a gât dau lwfans ar gyfer y datrysiad hwn. Bydd hyn yn caniatáu i unrhyw danwariant ar weithgareddau gât un gael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau gât dau. Byddwn yn parhau i graffu ar wariant i sicrhau ei fod yn briodol ac yn effeithlon. Mae cwmnïau'n parhau i fod yn gyfrifol am reoli risg cost i fodloni gofynion y gât.

4. Crynodeb o asesiad y datrysiad

Tabl 2 Crynodeb o'r penderfyniad terfynol

Eitem argymhelliad	Traphont Ddŵr Efyrrwy
Noddwyr y datrysiad	United Utilities
A ddylid caniatáu cyllid pellach i'r datrysiad symud ymlaen i gât dau?	Dylid
A oes tystiolaeth bod yr holl wariant yn effeithlon ac y dylid ei ganiatáu?	Oes
Cosb cymhelliant cyflawni?	Nac oes
A oes unrhyw newid i drefniadau partneriaid?	Oes
A oes angen cynllun gweithredu adfer?	Nac oes
Manylir newidiadau i drefniadau partneriaid yn Adran 3.	

4.1 Dilyniant datrysiad a chyllid i gât dau

Mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod y datrysiad yn ffordd a allai fod yn werthfawr ar gyfer cyflenwi dŵr i gwsmeriaid. Yn seiliedig ar ein hasesiad o gost a budd y datrysiad posibl, rydym wedi dod i'r casgliad y dylai'r datrysiad symud ymlaen trwy'r broses gatiâu i gât dau, ac y dylid caniatáu cyllid pellach.

Rydym yn cyfuno cyllido'r datrysiad hwn â datrysiad Ffynonellau United Utilities fel y cynigiwyd gan United Utilities i alluogi effeithlonrwydd mewn gwaith ac adrodd. Mae cyfanswm lwfans y datrysiad hwn a lwfansau gatiâu wedi'i ddiwygio o'r penderfyniad terfynol. Cyfanswm uchafswm y lwfans datblygu ar gyfer y datrysiad cyfun newydd ar gyfer pob gât yw £21,900,000. North West Transfer fydd enw'r datrysiad newydd.

Rydym wedi penderfynu uno lwfansau gât un a gât dau. Mae hyn yn arwain at gyfanswm lwfans o £3.84 miliwn ar gael wrth gât dau. Mae cwmnïau'n parhau i fod yn gyfrifol am reoli risg cost i fodloni gofynion y gât.

4.2 Tystiolaeth o wariant effeithlon

Nododd penderfyniad terfynol PR19 y bydd unrhyw wariant ar weithgareddau y tu allan i'r gweithgareddau gatiâu ar gyfer y datrysiadau a nodwyd (neu'r datrysiadau sy'n trosglwyddo i mewn) yn cael eu hystyried yn aneffeithlon ac yn cael eu dychwelyd i gwsmeriaid. Byddwn yn ystyried a yw gweithgaredd gatiâu yn effeithlon trwy ystyried perthnasedd, amseroldeb, cyflawnrwydd ac ansawdd y cyflwyniad a ddylai gael ei gefnogi gan feincnodi a sicrwydd.

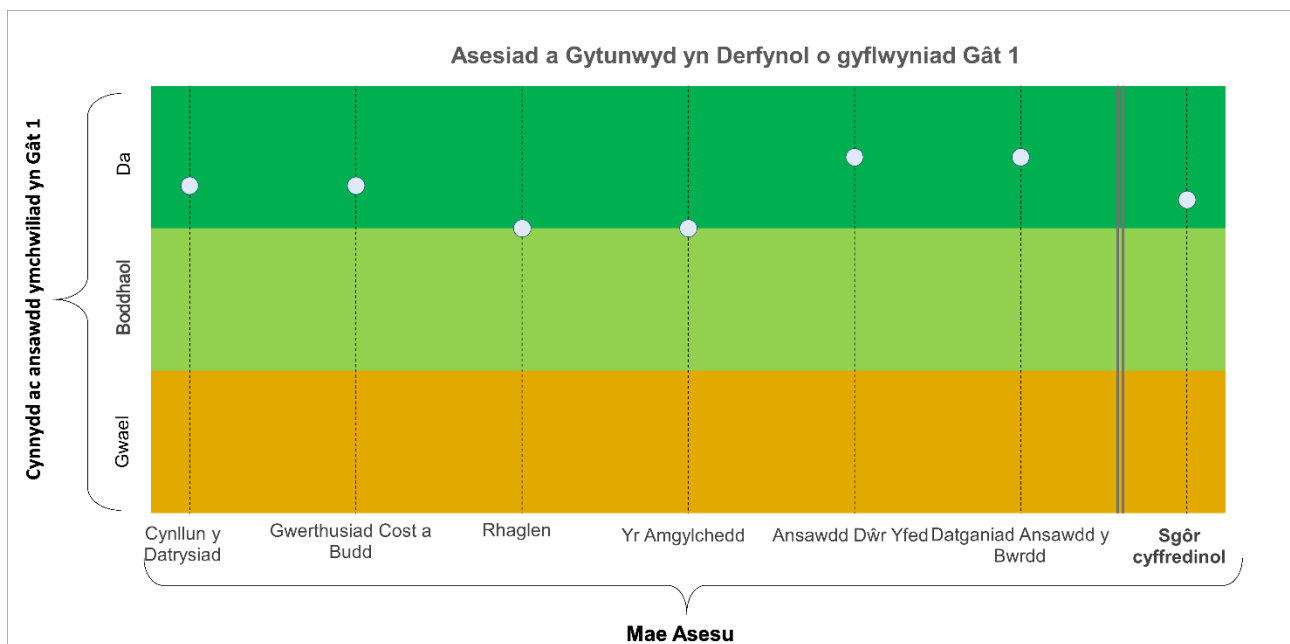
Mae ein hasesiad o'r costau effeithlon fel y'u gwariwyd ar weithgareddau gât un yn arwain at lwfans ar gyfer y datrysiad hwn o £1.02 miliwn (o £1.02 miliwn a hawliwyd). Dyma'r gwariant terfynol wedi'i gysoni.

4.3 Ansawdd y cyflwyniad

Nod yr asesiad oedd penderfynu a wnaed cynnydd priodol tuag at gyflawni'r datrysiad. Rydym yn cydnabod ar y cam hwn y gall datrysiadau fod ar wahanol gamau datblygu ac mae'r asesiad yn rhoi ystyriaeth i hyn.

Mae Ffigur 2 yn dangos ein hasesiad o'r gwaith a gwblhawyd ar y datrysiad, a gyflwynwyd yn y cyflwyniad. Gwnaed ein hasesiad yn erbyn y meini prawf cadernid, cysondeb ac ansicrwydd i raddio pob maes o'r cyflwyniad fel un da, boddhaol neu wael yn unol â'n [canllawiau a gyhoeddwyd ar 22 Chwefror 2021](#). Rydym hefyd wedi asesu'r sicrwydd a ddarparwyd gan y Bwrdd.

Ffigur 2 Asesiad o gyflwyniadau

Ein hasesiad cyffredinol ar gyfer cyflwyniad y datrysiad yw ei fod yn dda (bodloni'r disgwyliadau). Fodd bynnag, mae rhai elfennau asesu penodol yn dal i fod lle nad oedd y cyflwyniad yn brin o'r disgwyliadau, y manylir arnynt yng ngweddill Adran 2.

4.3.1 Cynllun y Datrysiad

Ystyriodd ein hasesiad o gynllun y datrysiad ansawdd y dystiolaeth a ddarparwyd ar y datrysiad cychwynol a'r opsiynau; y defnydd gweithredol disgwylidig o'r datrysiad; rhyngweithiad y datrysiad â datrysiadau adnoddau dŵr arfaethedig eraill ac ymgysylltiad â

rhanddeiliaid a chwsmeriaid. Ystyriodd yr asesiad hefyd a ddarparwyd gwybodaeth am gydestun safle'r datrysiad o fewn cynlluniau cwmni, rhanbarthol a chenedlaethol.

Rydym o'r farn bod cynnydd ac ansawdd yr ymchwiliad a gwblhawyd gan United Utilities wrth ddatblygu cynllun y datrysiad yn gât un wedi bod yn dda. Roedd y cyflwyniad yn brin o'r disgwyliadau mewn rhai meysydd, gan gynnwys yr angen am ddealltwriaeth fanylach defnydd o'r datrysiad. Fel thema allweddol ar gyfer gât dau, dylai'r datrysiad hefyd gynyddu ymgysylltiad â rhanddeiliaid penodol sy'n gysylltiedig â datrysiadau, y tu hwnt i'r rhai sy'n gysylltiedig â'r Grwpiau Rhanbarthol.

4.3.2 Gwerthusiad Cost a Budd

Ystyriodd ein hasesiad o'r gwerthusiad cost a budd ansawdd y wybodaeth a ddarperir ar gostau datrysiadau cychwynol; y gost a'r budd cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd, budd adnoddau dŵr a budd gwytnwch ehangach. Ystyriodd yr asesiad hefyd a ddarparwyd tystiolaeth ynglŷn â sut mae'r datrysiad yn sicrhau canlyniad gwerth gorau i gwsmeriaid a'r amgylchedd.

Rydym o'r farn bod gwerthusiad United Utilities o gost a budd y datrysiad ar gyfer gât un wedi bod yn dda. Roedd y cyflwyniad yn dal i fod yn brin o'r disgwyliadau o ran rhai elfennau penodol, gan gynnwys datblygu trafodaeth gwerth gorau yn cymharu opsiynau'r datrysiad hwn.

4.3.3 Rhaglen a Chynllunio

Ystyriodd ein hasesiad o'r rhaglen a'r cynllunio a oedd United Utilities wedi cyflwyno rhaglen a oedd â cherrig milltir allweddol ac a yw ar y trywydd iawn i'w chyflawni. Ystyriodd yr asesiad hefyd ansawdd y wybodaeth a ddarparwyd ynglŷn â risgiau a materion ar gyfer datblygu datrysiadau, y strategaeth llwybr caffael a chynllunio a gweithgareddau gatiau dilynol gyda chanlyniadau, meini prawf asesu cosb a chymhellion.

Rydym o'r farn bod gwerthusiad United Utilities o raglen a chynllunio'r datrysiad ar gyfer gât un wedi bod yn foddhaol. Mae'r cyflwyniad yn brin o'r disgwyliadau mewn rhai meysydd, gan gynnwys yr angen i ddarparu tystiolaeth fanylach i gefnogi cynlluniau'r rhaglen a'r cerrig milltir a nodwyd. Hefyd, wrth asesu'r model caffael, o ystyried yr ystod o opsiynau, dylai'r cyflwyniad fod wedi dangos yn gliriach sut y gallai asesiad Caffael Uniongyrchol i Gwsmeriaid (DPC) gael ei effeithio ac a allai rhai opsiynau fod yn fwy addas ar gyfer DPC nag eraill

4.3.4 Yr Amgylchedd

Ystyriodd ein hasesiad o'r amgylchedd yr asesiad amgylcheddol cychwynol; nodi risgiau amgylcheddol ac amlinelliad o fesurau lliniaru posibl; y rhaglen waith fanwl a ddefnyddir i fynd i'r afael â gofynion asesiad amgylcheddol a'r amlinelliad cychwynol o sut y bydd y datrysiad yn ystyried yr ymrwymadau carbon.

Rydym o'r farn bod gwerthusiad United Utilities o elfennau amgylcheddol datrysiad ar gyfer gât un wedi bod yn foddhaol. Mae'r cyflwyniad yn brin o'r disgwyliadau mewn rhai meysydd oherwydd lefel y manylder ynglŷn â rhai risgiau amgylcheddol sy'n gysylltiedig â'r datrysiad. Themâu allweddol gât dau ddylai nodi a deall ymhellach risgiau amgylcheddol, ynghyd â mesurau lliniaru cysylltiedig, a gweithio gyda'r Uned Werthuso Genedlaethol i ddatblygu rhaglen asesu amgylcheddol fanylach.

4.3.5 Ansawdd Dŵr Yfed

Roedd ein hasesiad o ansawdd dŵr yfed yn ystyried ansawdd dŵr yfed ac asesiadau risg; dystiolaeth bod y datrysiad wedi'i drafod gyda'r tîm ansawdd dŵr yfed a chynllun ar gyfer gwaith yn y dyfodol i ddatblygu Cynlluniau Diogelwch Dŵr Yfed (DWSPs).

Rydym o'r farn bod y wybodaeth a ddarparwyd yn y cyflwyniad hwn ar risgiau ansawdd dŵr yfed, ymgysylltu â rhanddeiliaid a DWSPs ar gyfer gât un yn dda, Disgwyliwn weld datblygiad pellach DWSPs, monitro ansawdd dŵr, gan gynnwys halogion sy'n dod i'r amlwg, ac ymgysylltiad ehangach â rhanddeiliaid â deialog barhaus gyda'r timau ansawdd dŵr priodol yn gât dau.

4.3.6 Datganiad y Bwrdd a Sicrwydd

Aseswyd bod y dystiolaeth a ddarparwyd mewn perthynas â sicrwydd yn dda. Mae United Utilities wedi darparu datganiad Bwrdd sy'n nodi:

- ei gefnogaeth i argymhellion y cyflwyniad ar gyfer dilyniant y datrysiad / opsiwn;
- ei fod yn fodlon bod y cynnydd o ran y datrysiad yn gymesur â bod y datrysiad yn barod i'w adeiladu ar gyfer 2025-30;
- ei fod yn fodlon bod y gwaith a wnaed hyd yma o ran cwmpas, manylder ac ansawdd yn ddigonol fel y byddai disgwyl ar gyfer prosiect seilwaith mawr o'r math hwn ar hyn o bryd;
a
- bod gwariant wedi'i gael ar weithgareddau sy'n briodol ar gyfer gât un a'i fod yn effeithlon.

I gyd-fynd â'r datganiad hwn mae esboniad o'r dull ar gyfer sicrwydd a disgrifiad o'r dystiolaeth a'r wybodaeth y mae'r Bwrdd wedi dibynnu arnynt wrth roi'r datganiad.

5. Newidiadau arfaethedig i drefniadau partneriaid

Mae United Utilities yn cynnig uno datrysiad Traphont Ddŵr Efyrrwy â datrysiad Ffynonellau United Utilities i greu un datrysiad newydd. Mae hyn oherwydd bod y ddau ddatrysiad yn y bôn yn gyd-ddibynnol, gyda'r naill ddatrysiad yn dod yn annichonadwy os nad yw'r ddau yn symud ymlaen. Bydd yr uno hefyd yn rhoi effeithlonrwydd o ran gweithio ac adrodd.

Mae gan y ddau ddatrysiad un noddwr datrysiadau yn unig, United Utilities, lle mae'r un tîm yn gweithio ar y ddau ddatrysiad. Felly, mae'r cynnig yn adlewyrchu cyfuniad syml o raglenni gwaith o dan y tîm hwn a noddwr datrysiadau.

Bydd cyfanswm lwfansau a lwfansau gatiâu'r datrysiad newydd yn cael eu ffurfio trwy gyfuno cyfanswm lwfansau'r ddau ddatrysiad a lwfansau gât o'r Penderfyniad Terfynol. Mae cyfanswm lwfansau a lwfansau gât y Penderfyniad Terfynol wedi'u diwygio i adlewyrchu hyn.

Rydym yn derbyn y rhesymeg y tu ôl i'r cynnig i uno'r ddau ddatrysiad ac yn cytuno bod hyn yn digwydd ar gyfer gât dau. Cyfanswm y lwfans ar gyfer y datrysiad cyfun newydd fydd £3,285,000 ar gyfer gât dau (a £21,900,000 ar draws pob gât). North West Transfer fydd enw'r datrysiad newydd.

6. Camau gweithredu ac argymhellion

Lle bo cyflwyniad wedi'i asesu fel un sydd ddim yn 'bodloni disgwyliadau' rydym wedi rhoi adborth ar ble y byddwn yn ceisio adfer y problemau. Rydym hefyd wedi nodi camau penodol y dylai perchnogion datrysiadau eu cymryd wrth baratoi ar gyfer gât dau.

Rydym wedi categorio'r materion adfer a'r camau hyn yn gamau gweithredu blaenoriaeth, camau gweithredu ac argymhellion.

Camau gweithredu blaenoriaeth yw'r rhai y dylid fod wedi'u cwblhau yn gât un ac mae'n rhaid mynd i'r afael â nhw nawr mewn cyfnod byr er mwyn sicrhau bod y datrysiadau yn aros ar y trywydd iawn. Mae angen adferiad brys arnynt yn llawn ac am y rheswm hwn maent yn uniongyrchol gysylltiedig â'r asesiad o gymhellion cyflawni a nodir yn y cyhoeddiad hwn. Bydd yr ymateb i'r camau gweithredu blaenoriaeth yn penderfynu a osodir cymhelliant cyflawni; ac i ba raddau y gall noddwyr y datrysiadau liniaru'r cymhellion cyflawni. Os cwblheir yr holl gamau gweithredu blaenoriaeth yn foddhaol yna ni osodir y gosb. Os na chaiff un neu fwy o gamau gweithredu blaenoriaeth eu cwblhau'n foddhaol yna gosodir y gosb gyfan.

Rydym hefyd wedi nodi camau gweithredu y dylid mynd i'r afael â hwy'n llawn yng nghyflwyniad gât dau. Bydd yr ymateb i'r camau gweithredu hyn yn dylanwadu ar yr asesiad o gyflwyniad gât dau.

Mae argymhellion yn faterion lle gallai gwybodaeth neu eglurhad ychwanegol wella ansawdd cyflwyniadau yn y dyfodol.

Ni nodwyd unrhyw gamau blaenoriaeth ar gyfer Traphont Ddŵr Efyrynwy, felly nid ydym yn ei gwneud yn ofynnol i noddwyr y datrysiadau roi cynllun gweithredu adfer i ni. Mae'r rhestr lawn o gamau gweithredu ac argymhellion eraill i'w gweld yn yr atodiad.

7. Gweithgareddau gât dau

Bydd y datrysiad yn parhau i gael ei gyllido i gât dau fel rhan o'r llwybr gât safonol.

Ar gyfer ei gyflwyniad gât dau, rydym yn disgwyl i United Utilities gwblhau'r gweithgareddau a restrir ym [mhenderfyniadau terfynol PR19: atodiad datrysiadau adnoddau dŵr rhanbarthol strategol](#) fel yr ymhelaethir arnynt yn Adran 15 o'i gyflwyniad gât un.

8. Cymhellion ar gyfer gât dau

Ar gyfer gât dau rydym yn cynnal yr un trefniadau ar gyfer cymhellion ag a gymhwyswyd yn gât un - hynny yw, cosb uchaf o 30% o gyfanswm cyllid gât effeithlon y cwmni y gellid ei gymhwyso i ddatrysiadau nad ydynt wedi gwneud cynnydd digonol, pan nad yw ansawdd y gwaith yn ddigon da, neu os yw'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno yn cael ei fethu.

Bydd cosbau yn cael eu penderfynu fesul achos gan ystyried:

- lefel y cyflawnrwydd ac ansawdd cyffredinol y gwaith a wneir wrth ymchwilio a datblygu'r datrysiad yn seiliedig ar y dystiolaeth a grynhoir yn y cyflwyniad;
- y dystiolaeth a'r cyfiawnhad a ddarperir lle nad yw agweddau ar y gwaith a wneir yn cyrraedd y disgwyliadau; ac
- yr effaith ar benderfyniadau a darpariaeth datrysiadau, gan gynnwys i ba raddau y mae diffygion yn effeithio'n andwyol ar gwsmeriaid.

Bydd cosbau yn cael eu gweithredu trwy fecanwaith cysoni PR24, fel y disgrifir ym [‘Mhenderfyniadau terfynol PR19: Datrysiadau adnoddau dŵr strategol’](#).

Ni fydd cyfle i adfer diffygion a nodwyd yn yr asesiad er mwyn gohirio cosbau.

Atodiad: Camau gweithredu ac argymhellion

Camau gweithredu – i fynd i'r afal â hwy yng nghyflwyniad gât dau		
Nifer	Adran	Manylion
1	Cynllun y Datrysiad	Sicrhau bod cyfrifiadau defnydd manwl pellach yn cael eu cynnal yn gynnar yn gât dau er mwyn bwydo i'r Aseiad Effaith Amgylcheddol (AEA).
2	Rhaglen a Chynllunio	Darparu tystiolaeth fanwl bellach i gefnogi cynlluniau'r rhaglen a nodi cerrig milltir allweddol.
3	Rhaglen a Chynllunio	Parhau i ddatblygu aseiad o Gaffael Uniongyrchol ar gyfer Cwsmeriaid (DPC), gan gynnwys aseiad manwl o addasrwydd yn erbyn meini prawf technegol. Dangos yn gliriach addasrwydd ac effaith y datrysiad ar aseiad DPC.
Argymhellion		
Nifer	Adran	Manylion
1	Cynllun y Datrysiad	Datblygu ac alinio defnydd gyda datrysiadau adnoddau strategol eraill (yn enwedig opsiynau trosglwyddiad Afon Hafren i Afon Tafwys) a gydag allbynnau modelu Adnoddau Dŵr y De Ddwyrain.
2	Cynllun y Datrysiad	Ar gyfer cynllun rhanddeiliaid gât dau, sicrhau bod y rheini sy'n byw o amgylch Llyn Efyrnwy yn cael eu cynnwys yn y broses ymgysylltu.
3	Gwerthusiad Cost a Budd	Datblygu'r aseiad gwerth gorau rhwng is-opsiynau y datrysiadau, a'i gysylltu â thrafodaethau am werth gorau y datrysiad hwn a datrysiadau galluogi eraill ar gyfer datrysiadau dibynnol (yn enwedig Trosglwyddiad Hafren Tafwys).
4	Rhaglen a Chynllunio	Datblygu cynllun y rhaglen i ddangos rheolaeth ar ryngweithio â datrysiadau eraill (yn enwedig opsiynau trosglwyddiad Afon Hafren i Afon Tafwys)
5	Yr Amgylchedd	Mae angen i brif ddogfen y cyflwyniad fod yn glir ynglŷn â'r methodolegau a/neu'r fframweithiau a ddefnyddir i gyfrifo, rheoli a lliniaru allyriadau nwyon tŷ gwydr. Nodi'n glir sut mae dull ar gyfer rheoli carbon yn helpu i gyflawni ar fap llwybr sero net WaterUK 2030 a'i fod yn cyd-fynd ag uchelgais y sector ar garbon.

Ofwat
Centre City Tower
7 Hill Street
Birmingham B5 4UA

Phone: 0121 644 7500
Fax: 0121 644 7533

© Crown copyright 2022

This publication is licensed under the terms of the Open Government Licence v3.0 except where otherwise stated. To view this licence, visit nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Where we have identified any third party copyright information, you will need to obtain permission from the copyright holders concerned.

This document is also available from our website at www.ofwat.gov.uk.

Any enquiries regarding this publication should be sent to mailbox@ofwat.gov.uk.

OGL